

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 201 «Агрономія»

Допускається до захисту
Зав. кафедри технологій в
рослинництві та захисту рослин
доцент _____ Панченко Т.В.
«01» листопада 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА
ПШЕНИЦІ ЯРОЇ ЗА РІЗНИХ АГРОТЕХНІЧНИХ ПРИЙОМІВ
В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ**

Виконав Коритник Михайло Володимирович _____

Керівник професор Центило Л.В. _____

Я, Коритник Михайло Володимирович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Агробіотехнологічний факультет

Спеціальність: 201 «Агрономія»

Затверджую

Гарант ОП «201» «Агрономія»

_____ професор Грабовський М.Б.
« 01 » _____ листопада _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувача

Коритника Михайла Володимировича

**ТЕМА: «ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ
ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ЯРОЇ ЗА РІЗНИХ АГРОТЕХНІЧНИХ
ПРИЙОМІВ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ»**

Затверджено наказом ректора № 48/С від 7.02.2024

Термін здачі студентом готової кваліфікаційної роботи в деканат: до «01» листопада 2024 р.

Перелік питань, що розробляються в роботі.

Вихідні дані:

- місце проведення досліджень (характеристика господарства, ґрунтово кліматичні умови);
- метеорологічні умови в роки проведення досліджень;
- матеріал та методика проведення досліджень;
- технологія вирощування культури в досліді.

У відповідності до визначеної мети роботи і відповідно для виконання поставлених завдань розробити схему досліду, підібрати відповідні методи і методики досліджень, сформулювати огляд літературних джерел з обраного напрямку досліджень, охарактеризувати погодні умови в роки досліджень, провести фенологічні спостереження за рослинами, здійснити біометричні вимірювання, обрахунки, аналіз отриманих даних, на цій основі зробити висновки, дати рекомендації виробництву, скласти список літератури, яка використана для аналізу стану вивченості цього питання, обрахувати достовірність приростів урожайності за допомогою прийнятих методик.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	до 21.10.2024	Виконано
Методична частина	до 25.10.2024	Виконано
Дослідницька частина	до 21.10.2024	Виконано
Оформлення роботи	до 25.10.2024	Виконано
Перевірка на плагіат	до 25.10.2024	Виконано
Подання на рецензування	до 31.10.2024	Виконано
Попередній розгляд на кафедрі	28.10.2024	Виконано

Керівник кваліфікаційної роботи _____ професор Центило Л.В.

Здобувач _____ Коритник М.В.

Дата отримання завдання «20» вересня 2022 р.

РЕФЕРАТ

Коритник М.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ЯРОЇ ЗА РІЗНИХ АГРОТЕХНІЧНИХ ПРИЙОМІВ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Досліджено і оптимізовано складові елементи технології вирощування культури, що забезпечує формування високої продуктивності та поліпшення якісних показників отриманої продукції.

Використано теоретичні (теорії, гіпотези) та емпіричні (експерименти, наукові дослідження, спостереження, вимірювання тощо) наукові методи досліджень.

Визначено і вивчено особливості росту, розвитку та продуктивності культури залежно від елементів технології вирощування.

Зроблено висновки, що пізні строки сівби зменшують тривалість вегетації культури та обумовлюють зміну структури агроценозу: зменшення продуктивної кущистості, густоти продуктивного стеблестою, кількості зерен в колосі, маси 1000 зерен та маси зерна з колоса. Загибель рослин пшениці ярої за пізніх строків сівби досягає 25–26 %, продуктивна кущистість знижується на 0,20–0,22 пагонів на рослину, маса 1000 зерен – на 2,88 г у сорту Сімкода миронівська; та 2,37 г у Елегія миронівська.

Доведено, що найвища урожайність сортів Сімкода миронівська та Елегія миронівська формувалася за ранніх строків сівби – 4,74 та 5,66 т/га. За запізненні з сівбою урожайність знижується на 64–65 %.

Відмічено, що сівба пшениці м'якої ярої за I, II та III строків сівби є найбільш рентабельними заходами для досліджуваних сортів, рівень рентабельності варіює в межах 82–93 % у сорту Сімкода миронівська та 100–125 % у сорту Елегія миронівська.

Одержані результати можуть бути використані у виробництві будь яких господарств, що знаходяться у зоні Лісостепу України.

Кваліфікаційна робота магістра містить 60 сторінок, 13 таблиць, список використаних джерел із 25 найменувань, 2 додатків.

Ключові слова: висота рослин, густина стояння, площа листкового апарату, продуктивність фотосинтезу, урожайність, структура урожайності.

ABSTRACT

KORYTNYK M.V. PECULIARITIES OF WINTER WHEAT GRAIN YIELD FORMATION USING VARIOUS AGROTECHNICAL TECHNIQUES IN THE CONDITIONS OF THE FOREST-STEPPE OF UKRAINE

The components of the culture cultivation technology have been explored and optimized, which ensures the formation of high productivity and improvement of the qualitative indices of the obtained products.

Theoretical methods (theories, hypotheses) and empirical (experiments, scientific researches, observations, measurements, etc.) are used. Scientific methods of research.

The features of growth, development and productivity of culture depending on elements of cultivation technology are determined and studied.

It is concluded that late sowing periods reduce the duration of vegetation of a culture and cause a change in the structure of agrocenosis: reduction of productive bushiness, productive stem thickness, the number of grains in the ear, the mass of 1000 grains and the mass of grain from the ear. The loss of spring wheat plants in the late stages of sowing reaches 25-26%, productive bushiness decreases by 0.20-0.22 shoots per plant, the weight of 1000 grains - by 2.88 g in the variety of Simcoda myronivska; and 2.37 g in Elegy mironovskaya.

It is proved that the highest yield of the varieties of Simkod Mironovskaya and Elegy Mironovskaya was formed at the earliest dates of sowing - 4.74 and 5.66 t / ha. In late sowing, yields are reduced by 64-65%.

It is noted that wheat seed of soft spring for the 1st, 2nd and 3rd seedlings are the most cost-effective measures for the studied varieties, the level of profitability varies in the range of 82-93% in the Cimcode myronivska variety and 100-125% in the Elegia Myronivska variety.

The obtained results can be used in the production of any farms located in the forest-steppe zone of Ukraine.

Master's qualifying work contains 60 pages, 13 tables, list of used sources of 25 titles, 2 applications.

Key words: plant height, standing density, leaf area, productivity of photosynthesis, yield, yield structure.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Орлюк А. П. Адаптивний і продуктивний потенціал пшениці: Монографія / А. П. Орлюк, К. В. Гончарова. – Херсон : Айлант, 2002. – 276 с.
2. Алімов Д.М. Технологія виробництва продукції рослинництва / Д. М. Алімов, Ю. В. Шелестов. – К.: Вища школа, 1995. – 271 с.
3. Причини зниження валових зборів зерна пшениці в Україні у 2006 р./ Хоменко Л.О., Дубовий В.І., Ковалишин Б.М., Кавунець В.П. // Науково-технічний бюлетень МПП ім. В.М. Ремесла УААН. – К.: Аграрна наука, 2007. – Вип.6-7. – С. 365-374
4. Франченко Л. О. Вирощування твердої пшениці в Україні – крок до поліпшення її конкурентоспроможності на світовому ринку. [Електронний ресурс] / Л.О. Франченко // Ефективна економіка. – 2013. - №7.- Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2172>
5. Стан аграрної сфери виробництва і можливості підвищення продуктивності ярої пшениці / Шевченко О.І., Турченко Л.О. // Науково-технічний бюлетень МПП ім. В.М. Ремесла УААН. – К. : Аграрна наука. – 2006. – Вип.5. – С. 247-257.
6. Татарковський О. Ярі пшениця та ячмінь: стан і перспективи ринку [Електронний ресурс] / О. Татарковський // Аграрний тиждень. України. 23 травня 2014. – Режим доступу: <http://a7d.com.ua/analtika/17189-yarpshenicya-ta-yachmn-stan-perspektivi-rinku.html#sel=386:1,393:222>
7. Рожков А. О. Урожайність ярої твердої пшениці залежно від попередників, способів сівби та норм висіву в умовах східного Лісостепу України: Дис. канд. с.-г. наук: 06.01.09. / А. О. Рожков. – Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва УААН – Х., 2004. – 20 с.
8. Каленська С. М. Вплив елементів технології вирощування на продуктивність та посівні якості насіння ярої пшениці / Каленська С.М., Новицька Н.В., Малеончук О.В. // Науковий вісник НАУ. – 2007.- № 116. – С. 26-32.

9. Рекомендації по вирощуванню ярих: ячменю, вівса, пшениці і тритикале / [А. В. Черенков, М. С. Шевченко, А. Д. Гирка, І. Д. Ткаліч та ін.]. – ДУ Інститут сільського господарства степової зони НААН України, м. Дніпропетровськ. – 2013. – 23 с.

10. Білоножко М.А. Продуктивність м'якої ярої пшениці залежно від строків сівби / Білоножко М. А., Гудзь В. П., Алімова Л. Д. // Науковий вісник НАУ. – К., 1998. – Вип. 10. – С. 74-79.

11. Тараненко В. В. Продуктивність м'якої і твердої ярої пшениці залежно від строку та норми висіву насіння // Таврійський науковий вісник. - Херсон. – 1999. – Вип. 11. – С.75-77.

12. Кравченко В. С. Попередник і строк сівби як фактор сортової технології вирощування пшениці ярої у південній частині Правобережного Лісостепу / В. С. Кравченко // Молодий вчений, 2014. - № 5 (8). – С. 24-26.

13. Вплив технологій вирощування на продуктивність та економічну ефективність вирощування пшениці м'якої ярої / [Русанов В.І., Твердохліб А.М., Борсук Г.Ю. та ін.] // Науково-технічний бюлетень МПП ім. В.М. Ремесла УААН, К.: Аграрна наука. – 2006. – Вип. 5. – С. 269-279.

14. Голик В. С. Яра пшениця / В. С. Голик // Де був колос – ростиме два. - Харків: Прапор. – 1974. – С.19.

15. Підготовка ґрунту, проведення сівби, догляд за посівами та збирання ярої пшениці врожаю 2001 року в Лісостепу України // Миронівський інститут пшениці ім. В.М. Ремесла УААН. – Миронівна, 2004. – 22 с.

16. Андрійченко Л.В. Вплив строків посіву на продуктивність сортів ярої пшениці в умовах півдня України / Л.В. Андрійченко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Миколаїв : МДАУ, 2006. – Вип. 1 (33). – С.209- 215.

17. Рекомендації з інтегрованої системи захисту ярої пшениці від хвороб, шкідників та бур'янів / [В. П. Федоренко, М. П. Секунд, С. В. Ретьман та ін.]. – К.: Колообіг, 2004. – 26 с.

18. Андрейко Л. Є. Урожайність зерна сортів пшениці ярої залежно від

строків сівби і норм висіву насіння в умовах Передкарпаття / Л. Є. Андрейко, А. Г. Дзюбайло. // Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. – 2013. - Вип. 55 (II). – С. 3-7.

19. Рожков А. О. Оцінка розвитку посівів пшениці ярої за проведеними фенологічними спостереженнями / А. О. Рожков // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2012. - № 3 – С. 49-52.

20. Рожков А. О. Вплив норм висіву та способів сівби на урожайність ярої пшениці в умовах Лісостепу України / А. О. Рожков // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – 2002. - №5. – С.103-106.

21. Ефективність технології вирощування ярої пшениці в Західному Лісостепу / Свідерко М.С., Болехівський В.П., Тимків М.Ю., Кубишин С.Я. // Зб. наук. пр. Ін-ту землеробства УААН.- К., 2004. - Спец. вип. - С. 119-122.

22. Юла В. М. Якість зерна ярої пшениці сорту Рання 93 залежно від умов живлення / В. М. Юла, С. П. Гордецька, В. В. Камінська // Землеробство. – 2000. – Вип. 74. – С. 97-104.

23. Технологія вирощування пшениці м'якої ярої в Лісостепу України / [Кочмарський В.С., Ковалишина Г.М., Колючий В.Т., Кавунець В.П., Русанов В.І., Твердохліб А.М., Хоменко С.О., Власенко В.А., Солоня В.И., Федченко Г.В., Зварун Т.В.] // Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла Нац. акад. аграрних наук України (1912-2012) / За ред. к. с.-г. н. 201 В.С. Кочмарського. – Миронівка, 2012. – С. 369-375.

24. Білітюк А.П. Урожайність пшениці ярої залежно від норм і строків висіву насіння та внесення мінеральних добрив на Волині / А. П. Білітюк // Вісника аграрної науки. – 1998. – № 4. – С.30-33.

25. Temperature, water and fertilizer influence the timing of key events during grain development in a US spring wheat / [Altenbach, S.B., DuPont, F.M., Kothari, Chan, R., Johnson, E.L. & Lieu, D.] // Journal of Cereal Science. – Vol. 37. – 2003. – P. 9-20.